

РЕЦЕНЗИЯ

от

Проф. д-р Соня Колева Тончева, д.оз.н.

Филиал Шумен на Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ - Варна

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 7. Здравеопазване и спорт, професионално направление 7.4. Обществено здраве по специалност „Медицина на бедствените ситуации“ за нуждите на катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина“, факултет „Обществено здравеопазване“, Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, обявен в ДВ, бр. 43/31.05.2019 г.

Със Заповед № Р – 109-234/26.07.2019г. на ректора на МУ Варна , съм избрана за член на НЖ, а по Протокол№1от проведеното първо заседание на НЖ съм определена да изготвя рецензия по процедура за заемане на академична длъжност „доцент“.

В обявения конкурс участва един кандидат: гл. ас. Николина Радкова Радева, доктор от катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина“, факултет „Обществено здравеопазване“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна. Кандидатът е представил, прегледно оформени, всички необходими документи, съгласно изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Р България и Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет – Варна,

Кратки биографични данни на кандидата

Гл. ас. Николина Радева е родена на 07.07.1983 г. 2002 г. завършва Пета езикова гимназия „Йоан Екзарх“, гр. Варна с профил „Френски език“. През 2007 г. и 2008 г. последователно придобива ОКС „Бакалавър“ по „Туризъм“ и ОКС „Магистър“ по „Корпоративни финанси“ в Икономически университет – Варна. През 2012 г. придобива ОКС „Магистър“ по „Здравен мениджмънт“ в Медицински университет – Варна. От 2016 г. до настояще специализира „Медицинска информатика и здравен мениджмънт“. През 2018 г. придобива образователната и научна степен „Доктор“ по специалност „Медицина на бедствените ситуации“ в Медицински университет – София.

През месец май 2015 г. след успешно издържан конкурс започва академичната си кариера като асистент по „Медицина на бедствените ситуации“ в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна, а от август 2018 г. заема академичната длъжност „главен асистент“ в катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина“. От 2015

г. е назначена за административен асистент в катедрата. През 2019 г. е назначена за координатор на Университетски център по морско здравеопазване към Факултет „Обществено здравеопазване“.

Допълнителна квалификация гл. ас. Радева придобива при участието си в международни проекти, научни конференции и семинари, специализирани курсове в страната и чужбина по въпросите на Медицина на бедствените ситуации, Медицинското осигуряване при бедствия и извънредни ситуации с голям брой пострадали и др. Кандидатът е член на Съюза на учените в България – клон Варна, Българското дружество по Медицина на катастрофите, Българското научно дружество по обществено здраве, Дружеството на инвалидите – Варна, Френското дружество по Медицина на катастрофите.

Гл. ас. Николина Радева притежава добри компютърни умения и владее английски, френски, руски и немски език, което и създава възможност свободно да проследява най – актуалните открития и постижения в областта на избраната от нея научна дейност.

Оценка на научно-изследователска дейност

В настоящия конкурс гл. ас. Николина Радева участва със списък от 33 научни труда, от които 25 на кирилица и 8 на латиница. Според участието на автора в представените работи – 2 са самостоятелни, на 8 е първи автор, втори и следващ автор е на 23. Според вида на научните трудове – монографиите и учебниците са 4, публикациите в български списания са 24, а в сборници с научни доклади – 5. Една от монографиите и учебниците е самостоятелна. Съавтор е в три от тях. В български научни списания са отпечатани 24 публикации. Научните публикации на кандидата в сборници от национални и международни конгреси и симпозиуми са 5, от което проличава нейното водещо авторското участие в разработването на научните трудове и уменията ѝ за провеждане на научно–изследователска работа в екипи.

Гл. ас. Николина Радева представя общата си публикационна активност както следва:

- монографии: 2 бр. с общ обем от 228 стр.;
- учебни ръководства: 2 бр. с общ обем от 340 стр.;
- автореферат: 1 бр. с общ обем от 75 стр.;
- статии: 40 бр. с общ обем от 205 стр.;
- доклади: 35 бр. с общ обем от 175 стр.

Към научната продукция на кандидата трябва да се отбележи и участието в 51 национални и международни научни прояви.

В представената от библиотеката на Медицински университет – Варна академична справка гл. ас. Радева е цитирана 9 пъти:

- в монографии и колективни томове с научно рецензиране – 1 цитиране;
- в нереферирани списания с научно рецензиране – 8 цитирания.

За всички цитирания са посочени заглавията на публикациите и авторите, направили цитиранията.

Гл. ас. Радева участва в подготовката и реализирането на национални и международни проекти, сред които:

- Проект на ЕК „Общи действия за планиране и прогнозиране на човешките ресурси в здравеопазването“ (EU Joint Action on Health workforce planning and forecasting - EUHWforce).
- Проект BG051PO001-3.1.09-0013 „Създаване на съвременна система за кариерно израстване на преподавателите в Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“- Варна“, ОП „Развитие на човешките ресурси“.
- Проект BG051PO001-3.3.07-0002 „Студентски практики“, ОП „Развитие на човешките ресурси“.
- Проект „Европейска нощ на учените 2014“, Програма „Хоризонт 2020“.
- Проект BG051PO001-3.1.08-0040 „Усъвършенстване на системите за управление в Медицински университет – Варна“, ОП „Развитие на човешките ресурси“.
- Проект „Правото на работа, право на достоен живот“ към Община Варна.
- Проект „Бедствията – трудно преодолима дискриминация за инвалидите“ към Община Варна.
- Проект „Безотказна помощ на инвалидите“ към Община Варна.
- Проект „Информираността – средство за застъпничество, защита и право на свободен избор“ към Община Варна.

По количествени показатели на критериите за присъждане на академичната длъжност „доцент“, на основание ПРАС в МУ “Проф. д-р П. Стоянов“ - Варна, продукцията, представена от кандидатката надхвърля изискванията за АД „доцент“.

Характеристика на научната дейност

Научните разработки на гл. ас Радева са предимно в областта на Медицина на бедствените ситуации и са сруктурирани в няколко основни направления:

- Анализи на определения и основни термини, употребявани в медицина на бедствените ситуации и други сродни дисциплини. Класификации. Основни характеристики на бедствените ситуации.
- Химически аварии и последици за Варненска област, предизвикващи здравни и екологични проблеми.
- Мениджмънт, планиране и организация на защитата на населението при бедствени ситуации.
- Медико-географска характеристика на екокатастрофи и последици - направени са задълбочени проучвания на наводненията, пожарите, земетресенията и др. бедствени ситуации.
- Психологични проблеми (стрес) при бедствени ситуации.
- Анкетни проучвания относно оценяване на информираността и подготовката на медицински кадри и населението за бедствени ситуации.
- Проучвания за групи в риск и специално за групата на хора с увреждания.
- Анализи на медицински последици от бедствени ситуации и препоръки за подобряване здравето на населението.
- Екологични проблеми от замърсяване на морски води и експерименти с опитни животни и други проучвания.

Значително място в научната продукция на кандидата заема защитата на населението при бедствени ситуации. В монографията „Актуални аспекти на защитата на населението при бедствени ситуации” са събрани и анализирани определения на основните термини, употребявани в медицина на бедствените ситуации и други сродни дисциплини. Представени са Класификации на бедствените ситуации от различни автори и бази данни. Направен е анализ на организационната структура и управление на дейността по защита на населението при бедствия, която е базирана на Закона за защита при бедствия (както е изменен) и др. нормативни документи. Анализът на данните показва, че при бедствени ситуации пред системата на здравеопазването възникват редица проблеми и трудности. Посочени са начините за преодоляването им. Подробно са разработени задачите и дейностите при извънредни ситуации с голям брой пострадали: триаж и деконтаминация, съпоставени със становищата на други автори и опита на специалисти от редица държави.

Друга основна област в научните публикации на кандидата са екологичните катастрофи, характерни за Варненски черноморски район. Разработени и представени са потенциалният риск от отровни вещества в района на гр. Варна, възможните аварии и

последници за града и е проучена подготовката за оказване на медицинска помощ след авария при работещи.

Гл. ас. Радева проучва също пожарите, наводненията, земетресенията, химическите аварии и техните последници за Варненска област.

Психологичните проблеми (стрес) при бедствени ситуации са другата основна област, върху която кандидатът работи. В това направление е и дисертационният труд на гл. ас. Радева с тема „Превенция на стреса като значим проблем за групи в риск при бедствени ситуации“. Определени са рисковете от бедствени ситуации за групи в риск на територията на Р България (и в частност Североизточния район на планиране). Направени са две проучвания за проявите на стрес при групи в риск – хора с увреждания до декември 2010 г., преди промяната в Закона за защита при бедствия за Гражданска защита и след това през периода на 2016-2017 г.

Проучена е и подготовката на хора с увреждания за бедствени ситуации. Изготвени са обучителни стратегии за превенция и управление на стреса на групи в риск при бедствени ситуации. Направени са препоръки от значение за оказване на ефективна помощ и подкрепа на групи в риск при бедствия и са дадени насоки за оптимизиране на дейностите по управление и планиране на помощта с акцент лица с увреждания.

Други проучвания са свързани с нивото на стрес и ефекти – соматични и психоемоционални в една социална група, като са изследвани 160 души (студенти) от Медицински университет – Варна за определяне нивото на стрес. Установено е, че сериозният стрес е често срещана проява дори при млади хора. Изследвани са и ниво на стрес и ефекти върху някои поведенчески нагласи в една социална група, както и проявите на стрес при възрастни хора.

Гл. ас. Радева участва и в експериментални изследвания с опитни животни и са представени резултати от проведен експеримент:

1. Разпределение на Рубидий 86 и Метионин 75 Селениум в органи на плъхове след физическо натоварване и третиране с протеин хидролизат и витамин С

Резултатите доказват: Физическата натовареност влошава кръвния поток и намалява натрупването на метиолин 75 селен, докато третирането с хидролизат и витамин С има благоприятен ефект в почти всички органи.

Научни приноси

Научните приноси на гл. ас. Радева могат да се обобщат в следните основни направления:

Научно - теоретични:

- Направени са идентифициране и оценка на риска от бедствени ситуации в глобален и национален мащаб, с фокус Североизточен район на планиране в Р България за периода 1900-2017 г.
- Разработен е Алгоритъм за подробна оценка на риска от бедствия.
- Проучени са проявите на стрес при групи в риск – хора с увреждания до и след промяната в Закона за защита при бедствия, а именно формирането на Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“.
- Проучена е подготовката на хора с увреждания за бедствени ситуации.
- Изготвени са обучителни стратегии за превенция и управление на стреса на групи в риск при бедствени ситуации.
- Направени са препоръки за оптимизиране на дейностите по планиране и управление на помощта при бедствия с акцент групи в риск.

Практико - приложни:

- За първи път в Р България е разработен и разпространен „Наръчник за самопомощ и взаимопомощ при критични ситуации за хора с трайно нарушено здраве“. (Приложение 1)
- За първи път в Р България е разработена и разпространена листовка за подготовка на лица с увреждания в случай на бедствени ситуации. (Приложение 2)
- Разработена е анкетна карта за мониторинг на групите в риск, преживяли стрес и са анкетираны 400 пълнолетни лица с увреждания с 90% намалена работоспособност от Североизточен район на планиране в Р България.
- Разработена е анкетна карта за проучване подготовката на хора с увреждания за бедствени ситуации и са анкетираны 200 пълнолетни лица с увреждания с 90% намалена работоспособност, използващи помощни средства от гр. Варна.
- За превенция на стреса при травматизъм са разработени пакети за защита, самопомощ и взаимопомощ на групите в риск при различни по характер бедствия: превързочен пакет (за рани и травми); пакет за радиационна защита (при радиационна авария) съдържащ съвременни доказани и утвърдени средства за радиационна защита – срещу увреждащите фактори на йонизиращата радиация; семеен хигиенно-противоепидемичен пакет (в дома и офиса) при опасност от епидемии; пакет за защита при химическа авария (в дома и офиса).

Обобщено може да се заключи, че научните трудове, като цяло съдържат научно-приложни, научно-теоретични и научно-образователни приноси за Медицина на бедствените ситуации, а научните приноси на гл. ас. Николина Радева са безспорни, покриват критерии и

отговарят на изискванията за заемане академичната длъжност „доцент“ в Медицински университет - Варна.

Учебно-преподавателска дейност

Гл. ас. Радева има 4 години преподавателски стаж. Участва в провеждането на лекции и семинарни и практически упражнения със студенти от различни специалности на български и английски език по следните учебни дисциплини:

- „Медицина на бедствените ситуации“;
- „Медицинско осигуряване при бедствени ситуации“;
- „Готовност за бедствия и аварии“;
- „Подготовка при терористична атака и антитероризъм“;
- „Медицинско осигуряване при бедствия и кризи с голям брой пострадали“;
- „Disaster medicine“.

Съответствие с изискванията на МУ – Варна, за заемане на академичната длъжност „доцент“

Представената от кандидата справка показва, че гл. ас. Радева покрива напълно, а по отношение на определена група показатели, надхвърля изискванията на Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет – Варна за заемане на академичната длъжност „доцент“.

Лични впечатления

Познавам лично гл. ас. Николина Радева повече от 5 години. Работила съм с нея по някои от проектите на МУ Варна и съм установила, че тя е иновативна, любознателна и организирана. Запозната съм с научното израстване на кандидатката, както и с нейното развитие като преподавател. Като доказан професионалист в практиката гл. ас. Радева насочва проучванията си към оптимизиране на практиката на специалистите, занимаващи се с предотвратяване на бедствия и аварии и предпазване на населението. В голямата си част интересните проучвания, които тя прави са ориентирани към търсене на решения за внедряването им в практиката и подпомагат различни групи от населението за адекватни реакции в ситуации на бедствия и аварии.

Представените документи за участие в конкурса доказват непрекъснато обучение в престижни образователни институции у нас и в чужбина, което несъмнено е дало отражение

върху иновативното ѝ мислене. Уважавам нейната работоспособност, готовността ѝ да бъде в полза на работата, нейната организираност и уменията ѝ за вземане на решения.

Радева е добронамерена към колеги и студенти, отзивчива и внимателна тя е изградила авторитет на уважаван колега и професионалист.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Гл. ас. Николина Радева съчетава преподавателската и научна дейност. Тя е задълбочен и коректен изследовател със сериозни научни интереси и значими научно-приложни приноси. Отличава се с перспективно мислене и отлични комуникативни способности и работа в екип.

Въз основа на на положителната оценка и анализа на цялостната значима научна и преподавателска дейност и съобразявайки се с критериите на Закона за развитие на академичния състав в Р България и с Правилника за развитието на академичния състав в Медицински университет – Варна, убедено препоръчвам на членовете на уважаемото научно жури, гл. ас. Николина Радкова Радева, д.м., да бъде избрана за доцент, за нуждите на Катедра „Медицина на бедствените ситуации и морска медицина“ към Медицински университет „Проф. д-р Параскев Стоянов“ – Варна.

Рецензент:

Проф. д - р Соня Колева Тончева, д.оз.н.

13.09.2019 г.

Варна